

Ἡ ἐμφάνιση καί ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου σήμερα
 τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου
 Φθιώτιδος κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Παρ' ὅτι τό ἐν λόγῳ θέμα φαίνεται κατ' ἀρχήν ἐξωτερικό καί δευτερευούσης σημασίας, ἐν τούτοις ἀποτελεῖ βασικό στοιχεῖο τῆς ὅλης προσωπικότητος τοῦ Ἱερέως καί συμπληρώνει τήν ἀξία τῆς Ἱερατικῆς του διακονίας. Ἐκεῖνο πού κάνει τόν Ἱερέα νά ξεχωρίζει εἶναι τό ρᾶσο του. Εἶναι εὐτύχημα καί εὐλογία μεγάλη, ὅτι εἰς τήν Ἐκκλησία μας ἐξακολουθοῦμε νά φέρωμε τό τίμιο ρᾶσο, τό ὁποῖο οἱ κληρικοί τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλληνικῶν κοινοτήτων τοῦ ἐξωτερικοῦ στεροῦνται λόγῳ τῶν συνθηκῶν ζωῆς καί περιστάσεων. Ἐκτός τῆς ἱστορικῆς καί ἐθνικῆς σημασίας, τό τετιμημένο ρᾶσο διά τόν Ἑλληνα κληρικό, εἶναι καί ὡσάν ἀρίστη ἀσπίδα δι' αὐτόν, πού τόν προφυλάσσει ἀπό τά ὀλισθήματα τῆς ἐκκοσμικεύσεως καί ἀπό ποικίλες ἐπιθέσεις τοῦ ἀντικειμένου. (Διονυσίου Λ. Ψαριανοῦ, Μητροπολίτου Σερβίων καί Κοζάνης, Ποιμαντικά Κείμενα, Ἀποστολική Διακονία 2001, σ. 121).

Ἐάν ἡ προτροπή τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου: «Εἰς τοῦτο γάρ ἐκλήθητε, ὅτι καί Χριστός ἔπαθεν ὑπέρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ» (Α' Πέτρο. 2.21) ἀπευθύνεται σέ κάθε Χριστιανό, πόσο μᾶλλον ἀφορᾶ στούς ἐργάτες τοῦ Εὐαγγελίου καί Ἀποστόλους τοῦ κηρύγματος, γιά νά ἔχουν στήν κοπιώδη πορεία τους ὡς πρότυπο τό πρόσωπο καί τήν συμπεριφορὰ τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ καί γιά νά ἀκολουθοῦν πιστά τά ἴχνη τῆς δικῆς του πορείας καί διαγωγῆς.

Δέν εἶναι τυχαῖο τό ὅτι ὁ θεολογικός λόγος, ὅταν ὁμιλεῖ γιά τό ἦθος, ἀναφέρεται στό ἔνδυμα. «Ἐνδύσασθε τόν καινόν ἄνθρωπον τόν κατά Θεόν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καί ὁσιότητι τῆς ἀληθείας» (Ἐφεσ. 4.24), ὑπογραμμίζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Τό ἔνδυμα καί γενικά ἡ ἐξωτερική ἐμφάνιση τοῦ ἀνθρώπου φανερώνει τό ἐσωτερικό του περιεχόμενο. «Στολισμός ἀνδρός καί γέλωσ ὀδόντων καί βήματα ἀνθρώπου ἀναγγέλει τά περὶ αὐτοῦ» (Σειράχ 19.30). Τό ἔνδυμά μας εἶναι ὁ Χριστός καί ἡ

έξωτερική μας εμφάνιση πρέπει νά κηρύττει Χριστόν καί νά δηλώνει Χριστόν. «Όσοι εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε» ψάλλουμε μετά τήν βάπτισή τοῦ νέου μέλους τῆς Ἐκκλησίας μας.

Μία σκέψη πρέπει νά διακατέχει κάθε κληρικό: «ἐμοί Χριστός ἐσταύρωται καγὼ τῷ κόσμῳ» (Γαλ. 6.14). Σύμβολο αὐτῆς τῆς σταυρώσεως εἶναι τό μαῦρο ρᾶσο, τό πένθιμο αὐτό ἔνδυμα, τό ὁποῖο περιφέρωμε μέσα στήν κοινωνία πού ζοῦμε. Ὁ Ἱερεὺς σταυρώνεται καί πεθαίνει κάθε μέρα. Αὐτή ἡ σκληρή ἀλήθεια εἶναι τό καθημερινό μας βίωμα. Απολαύσεις καί ἀνέσεις πού γιά τούς ἄλλους εἶναι ἀθῶες καί θεμιτές, γιά τούς κληρικούς εἶναι ἀπαγορευμένες, ὄχι βέβαια μέ κάποιο ἐξωτερικό νόμο, ἀλλά ἀπό τήν βαθειά συναίσθηση τῆς ἀποστολῆς μας. Ὁ οὐρανοβάμων Παῦλος ἐκφράζοντας τήν σταυρώσιμη ζωή τοῦ Ἀποστόλου ἔγραφε στούς Κορινθίους: «ἀεὶ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν» (Β' Κορινθ. 4.11).

Ἱστορία τῆς Ἱερατικῆς ἐνδυμασίας

Ἡ ἱστορία τῆς ἐνδυμασίας τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου εἶναι πολύ μεγάλη. Ἡ πρώτη εμφάνιση τῶν Ἱερέων μέ εἰδική ἐνδυμασία χρονολογεῖται ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 5^{ου} αἰῶνος μ.Χ.. Τόν 6^ο αἰῶνα παρουσιάζεται μία ἀλλαγή στήν ἐνδυμασία τῶν λαϊκῶν, ἐνῶ οἱ Ἱερεῖς διατηροῦν τόν ἀρχαῖο τύπο δηλαδή ποδήρη χιτῶνα. Ἡ Στ' Οἰκουμενική Σύνοδος 691 μ.Χ. (κανόν 27^{ος}) προσδιώρισε σαφῶς, ὅτι οὐδεὶς ὁ ὁποῖος συγκαταλέγεται μεταξύ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου θά ἔπρεπε νά φορεῖ ἐνδύματα ἀνοίκεια τῆς ἀποστολῆς του, εἴτε εὐρίσκεται στήν πόλη, εἴτε ταξιδεύει ...».

«Μηδεὶς ἐν τῷ κλήρῳ καταλεγόμενων ἀνοίκειον ἐσθῆτα ἀμφιεννύσθω, μήτε ἐν πόλει διάγων, μήτε ἐν ὁδῷ βαδίζων, ἀλλά στολαῖς κεχρήσθω ταῖς ἤδη τοῖς ἐν κλήρῳ εἰ δέ τίς διαπράξοιτο τό τοιοῦτο, ἐπὶ ἐβδομάδα μίαν ἀφοριζέσθω».

Ἡ Ζ' Οἰκουμενική Σύνοδος 787 μ.Χ. ἐν Νικαίᾳ (κανόν 16^{ος}) κατακρίνει τούς ἐπισκόπους καί κληρικούς, οἱ ὁποῖοι διαχωρίζουν τούς ἑαυτούς των μέ πλοῦτο καί λαμπρά χρώματα τῶν ἐνδυμάτων τους καθόσον ὁ καλωπισμός καί στολισμός εἶναι ξένος γιά τούς Ἱερωμένους.

«Τούς οὖν ἑαυτούς κοσμοῦντας ἐπισκόπους ἢ κληρικούς δι' ἑσθήτων λαμπρῶν καί περιφανῶν, τούτους διορθοῦσθαι χρῆ». Γι' αὐτό καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Ταράσιος (784 – 806 μ.Χ.) ἐκάλεσε τούς Ἱερεῖς του νά παύσουν νά φοροῦν χρυσές ζῶνες καί ἐνδύματα λαμπρά ἐκ μετάξης καί πορφύρας.

Ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Χριστοῦ ὁ Ἱερός Κληρὸς φοροῦσε τὸν ποδήρη χιτῶνα, πού ἦταν ἓνα εὐπρεπές ἐνδυμα. Ἀργότερα προσετέθη ἡ τήβεννος καί μετὰ ὁ μανδύας.

Ἡ ἱερατικὴ περιβολὴ προσδίδει χαρακτῆρα θεότητος. Ἡ ἱερατικὴ ἐνδυμασία εἶναι ἓνας ὑλικὸς κρῖκος μεταξύ τοῦ φέροντος αὐτήν καί τοῦ ὑπερφυσικοῦ. Ἡ ἐνδυμασία λοιπὸν ἐπιβάλλει μία ὑπέρ – προσωπικότητα καί ὁ Ἱερός Κληρὸς γίνεται ἱερός στήν ἀποστολή του καί λόγῳ τῆς ἰδιαίτερας ἐνδυμασίας, ἡ ὁποία τὸν χαρακτηρίζει (Ἰακώβου (Γεωργίου) Πηλίδη, Ἐπισκόπου Κατάνης, Ἡ Χριστιανικὴ Ἱερωσύνη, ὄργανισμὸς ἐκδόσεων καμπάνα, Ἀθήνα 1988, σ. 790).

Ὁ Ἱερεὺς πρέπει νά φέρει μέ τιμὴ τὴν ἐνδυμασία του, διότι ἔχει ἱστορία, ἔχει καί εὐλογία.

Ἡ κόμη καί τὸ γένειον τῶν κληρικῶν

Δέν εἶναι μόνο ἡ ἐνδυμασία τῶν κληρικῶν, πού δέν πρέπει νά εἶναι «ἀνοίκειος». Τά μαλλιά καί τὰ γένια ἐπίσης πρέπει νά εἶναι ἀνεπιτήδευτα. Μερικοὶ ὑποστηρίζουν, ὅτι εἶναι πολὺ ὑποτιμητικὸ γιὰ τὴν Ἐκκλησία καί τὸν Ἐπίσκοπο, νά ἀσχολεῖται μέ τὰ γένια καί τὰ μαλλιά τῶν Ἱερέων. Αὐτὸς ὅμως ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς ἀσχολεῖται μέ αὐτά: «Καί τὰς κεφαλὰς αὐτῶν οὐ ξυρίσονται καί τὰ κόμας αὐτῶν οὐ ψιλώσουσι» (Ἰεζ. 44,20 καί Λευϊτ. 19,27 καί 21,5). Ἡ κόμη καί τὸ γένειο σηματοδοτοῦν ἀνάλογες στάσεις ψυχῆς καί γιὰ τὸν Ἱερέα ἔχουν τὸ δικό τους νόημα.

Κατὰ μίμηση τοῦ Χριστοῦ, οἱ ἱερεῖς ἀνά τούς αἰῶνες ἄφηναν τὰ γένια ὡς σημεῖο ἀφιερώσεως. Γι' αὐτό καί ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς κατὰ τίς περιοδεῖες του παρακινοῦσε τούς ἀκροατὲς τοῦ κηρύγματός του νά ἀφήνουν τὰ γένια τους καί τούς μοίραζε κτένες. Οἱ ἱερεῖς εἰκόνες καί οἱ τοιχογραφίες παρουσιάζουν τούς Ἁγίους μέ τὸ γένειό τους μικρὸ ἢ μεγάλο, πά-

ντως φυσικό και όχι ξυρισμένους. Ἐντύπωση μᾶς προξενοῦν μερικά μικρά παιδιά, πού ὅταν βλέπουν Ἱερέα μέ τά ρᾶσα του και τά γένια του κάνουν τόν σταυρό τους και φωνάζουν στήν Μητέρα ἢ στήν Γιαγιά πού τά χειραγωγεῖ «ἅγιος - ἅγιος». Τά γένια και τά μαλλιά δέν κάνουν τόν παπᾶ, ὅπως λέγει ὁ λαός, ἀλλά στόν Ἱερέα τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου προσδίδουν ἱεροπρέπεια.

Στό θέμα τῆς κόμης ὑπάρχει ἐνδιαφέρουσα ἱστορία. Ἀπό τούς πρώτους αἰῶνες οἱ Κληρικοί ἄφηναν τό γένειό τους κατά μίμηση τοῦ Χριστοῦ· γιά τά μαλλιά τους ὅμως ἔκαναν μιά πρωτοτυπία. Γιά νά ἐνθυμοῦνται τόν ἀκάνθινο στέφανο τοῦ Κυρίου τά κούρευαν μέ τέτοιο τρόπο, ὥστε νά σχηματίζεται στήν κεφαλή τους ἓνα στεφάνι. Ἔτσι οἱ κληρικοί ὠνομάζοντο «στεφανίτες». Ὁ ἅγ. Ἱερώνυμος γράφων στόν ἅγιο Αὐγουστῖνο τοῦ λέγει: «Παρακαλῶ τήν στεφάνην σου». Ὅταν καθαιρεῖτο κάποιος κληρικός, τότε ἄφηνε τά μαλλιά του ὅπως οἱ λαϊκοί. «Καθάπερ οἱ λαϊκοί, τήν κόμην ἐπιτρεφέτωσαν, ὡς τήν ἐν τῷ κόσμῳ ἀναστροφῆν τῆς οὐρανίου ζωῆς προτιμήσαντες» (ΚΑ' Κανὼν τῆς Στ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου).

Σιγά – σιγά ἢ «στεφάνη» ἄρχισε νά ἐγκαταλείπεται ἀπό τούς ἐν τῷ κόσμῳ κληρικούς και διατηρήθηκε γιά ἓνα διάστημα γιά τούς Ἱερομόναχους. Μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου και οἱ Ἱερομόναχοι ἄφηναν τά μαλλιά τους ὡς σημεῖο ἀφιερώσεως. Ἀξιωμαίωτο εἶναι, ὅτι οἱ Ἱερεῖς τῶν πρώτων αἰῶνων ἐκούρευαν τήν κεφαλή τους και ἄφηναν τό «στεφάνι» χάριν εὐλαβείας, ἐνῶ οἱ σημερινοί τουλάχιστον οἱ περισσότεροι δέν κουρεύονται χάριν εὐλαβείας, ἀλλά χάριν μοντερισμοῦ και καλωπισμοῦ. (Ἀρχιμ. Βασιλείου Π. Μπακογιάννη, Ποίμαινε τά πρόβατά μου, ἐκδ. Νεκτάριος Παναγόπουλος, Ἀθῆναις 1996, σ. 69).

Τό κούρεμα δέν ἀπαγορεύεται, ἀλλά δέν συμφέρει. Τί ἔλεγε ὁ θεῖος Παῦλος, τό ἐλεύθερο αὐτό πνεῦμα τῆς ἀνθρωπότητος: «πάντα μοι ἔξεστι, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει» (Α' Κορινθ. 6,12). Ἥμπορεῖ νά μή εἶναι κακό, ἀλλά δέν συμφέρει πνευματικά, γιατί μερικοί ἔχουν ἀσθενῆ συνείδηση. Ὁ Μέγας Παῦλος ἐδέχετο νά μή φάει «κρέα εἰς τόν αἰῶνα» (Α' Κορινθ. 8,13), γιά νά μή σκανδαλίσει τόν ἀδελφό του. Εἴμαστε λοιπόν ὑποχρεω-

μένοι νά φέρωμε κοσμίως τό γένειο καί τήν κόμη ἐφ' ὅσον ἔτσι μᾶς ἀντιλαμβάνεται καί μᾶς θέλει ὁ λαός. Ριζοσπαστικές κινήσεις ὑπό τό πρόσχημα τῆς προόδου καί τῆς ἐξελίξεως, εἶναι ἐνέργειες ἀψυχολόγητες, οἱ ὁποῖες ὡς μόνο ἀποτέλεσμα ἔχουν τόν σκανδαλισμό τῶν πιστῶν καί τή δημιουργία σχισμάτων εἰς τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Προοδευτικοί πρέπει νά εἴμαστε ὄχι ὁμως στά ρᾶσα καί στά γένια καί στά μαλλιά, ἀλλά στόν τρόπο καί στίς μεθόδους τῆς ποιμαντικῆς.

«Εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο»

Ὁ ἅγιος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης (435 μ.Χ.) λέγει: «Θεῖον χρῆμα ἢ ἱερωσύνη καί τῶν ὄντων ἀπάντων τιμιώτατον». Εἶναι τό πολυτιμώτερο ἀγαθό γιά τόν κόσμον, γιατί εἶναι δῶρο Θεοῦ. Αὐτό τό δῶρο θά πρέπει ἐμεῖς οἱ ἐλεηθέντες ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα νά εἴμαστε διαχειριστές τῆς θείας χάριτος, νά τό διατηροῦμε ἀκέραιο καί ἀνόθευτο ἀπό κάθε ἐπίρροια τοῦ κόσμου καί τῆς ἁμαρτίας. Ὅπως ὁ Κύριος «εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο», ἔτσι καί ὁ Ἱερέυς πρέπει νά βιώνει τά λόγια τῆς εὐχῆς: «Ἀγαλλιάσεται ἡ ψυχή μου ἐπί τῷ Κυρίῳ· ἐνέδυσε γάρ με ἱμάτιον σωτηρίου καί χιτῶνα εὐφροσύνης περιέβαλέ με· ὡς νυμφίῳ περιέθηκε μοι μίτραν καί ὡς νύμφην κατεκόσμησέ με κόσμῳ» (εὐχή κατά τήν ἔνδυση τοῦ Στιχαρίου).

Ἡ εὐπρέπεια τῆς ἐμφάνισεως τοῦ Ἱερέως πρέπει νά εἶναι βασική ἔκφραση καί συστατικό τῆς διαγωγῆς του. Οὔτε ἐξεζητημένη ἐμφάνιση, προκλητικό καλωπισμό, πολυτελῆ ρᾶσα, ἀρωματισμένα χέρια πού χαρακτηρίζονται ὡς «ἀλλότρια τῆς ἱερατικῆς τάξεως καί καταστάσεως», οὔτε πάλι ρυπαρότητα, προχειρότητα καί ἀποκρουστικότητα. Οὔτε παρδαλό ἀντερί, μεταξωτές κάλτσες, ἀρώματα, ξυρισμένα μάγουλα καί σβέροκο, οὔτε πάλι καλυμαύχι φυσαρμόνικα, γλιτσασμένο ρᾶσο καί κουρελοποιημένο, γένια καί μαλλιά ἄπλητα νά ἀποπνέουν τήν ὀσμὴ τοῦ ἰδρωτός.

Οἱ χριστιανοί θέλουν τόν ἱερέα φιλόκαλο καί ὄχι καλωπιστή. Νά εἶναι πάντα καθαρὸς καί περιποιημένος. Νά μυρίζει λιβάνι καί νά ἀποπνέει τήν αὐρα τῆς ἱεροπρέπειας καί τῆς κοσμιότητος.

Παραλείπω νά αναφερθῶ σ' ἐκείνους τούς Ἱερεῖς πού ἀποβάλλουν τό ρᾶσο, γιά νά διασκεδάσουν τό βράδυ στά κέντρα διασκεδάσεως ἢ νά πᾶνε ἐκδρομή μέ τήν οἰκογένεια καί φίλους τους ἢ νά ἐπιδοθοῦν σέ ἔργα πολύ μειωτικά γιά τό κῦρος τῆς Ἱερωσύνης. Πολλοί φίλοι καί συγγενεῖς παρακινοῦν τόν Ἱερέα νά εἶναι πιο κοσμικός, πιο σύγχρονος, πιο λαϊκός καί γιά νά ἔχει τήν φιλία τους κάνει ὑποχωρήσεις. Οἱ συναναστροφές αὐτές φθείρουν τό ἦθος του καί τήν σεμνότητά του καί ἐφαρμόζεται στήν περίπτωση του αὐτό πού λέγει ὁ Προφήτης Ὡσηέ: «κατέφαγον ἀλλότριοι τήν ἰσχύν αὐτοῦ, αὐτός δέ οὐκ ἔγνω» (Ὡσηέ 7,9). Θεωροῦν τό ρᾶσο μεγάλο φορτίο καί σίδερο φυλακῆς. Τό νά ἀποβάλεις τό σταυρό τῆς Ἱερωσύνης γιά ἐγκόσμιες χαρές εἶναι λιποταξία καί ἄρνηση τοῦ ἰδίου τοῦ Χριστοῦ. Τό «μή συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ» (Ρωμ. 12,2) τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἶναι πάντοτε μιά σωτήρια ὑπόμνηση ἐπαναπροσδιορισμοῦ τῆς Ἱερατικῆς μας πορείας. Οἱ παλαιοί Ἱερεῖς ἀκόμη καί σέ γεωργικές ἐργασίες δέν ἀπέβαλαν τό ἀντερί. Χρησιμοποιοῦσαν ἓνα πιο ἀπλό καί κοντό, φοροῦσαν τό σκουῖφο τους καί μέ αὐτά ἔσκαβαν, ἐθέριζαν καί ἐκτελοῦσαν τήν ἐργασία τους. Στό σπίτι κυκλοφοροῦσαν πάντα μέ τό ἀντερί. Στό δρόμο, στήν Ἐκκλησία, στίς διάφορες ὑπηρεσίες μέ τό ρᾶσο καί τό καλυμαύχι τους. Σήμερα δυστυχῶς ἀποβάλλαμε αὐτό πού μᾶς κάνει ἀποδεκτούς καί σεβαστούς, δηλαδή τό ἱεροπρεπές σχῆμα.

Ἡ ἱεροπρέπεια εἶναι εἰκὼν τοῦ ἦθους

Γράφων ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στόν μαθητή του Τιμόθεο ἐπισημαίνει τήν λεπτότητα τοῦ ἦθους πού πρέπει νά ἔχει στίς συναναστροφές του: «Τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ» (Α' Τιμοθ. 4,12). Ὁ Ἱερεὺς πρέπει νά σχηματίζει πρὸς τούς ὄρους τοῦ Ἱερατικοῦ ἀξιώματος τήν ἰδιωτική καί κοινωνική του συμπεριφορά. Καί στό σπίτι καί στήν Ἐκκλησία καί στήν κοινωνία νά τηρεῖ τόν τύπο τῆς ἱεροπρέπειας. Ἡ ἱεροπρέπεια γιά τόν Ἱερέα εἶναι ἀληθής στολισμός, πού τόν κάνει σέ ὄλους σεβαστό καί περίβλεπτο. Μέ τήν σεμνότητά του ὁ Ἱερεὺς ἐπαναπαύει τίς

ψυχές τῶν πιστῶν, φέρει τήν εἰρήνην τῆς συνειδήσεώς τους, γίνεται τύπος καί ὑπογραμμός τοῦ χριστιανικοῦ βίου καί ἀποβαίνει ἡ αἰσθητή καί ζῶσα εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ. (Ἁγίου Νεκταρίου Ἐπισκόπου Πενταπόλεως, Ποιμαντική, ἔκδοσις Ἅγιος Νικόδημος, Ἀθήναι 1972, σ. 141).

Ἡ ἱεροπρέπεια εἶναι ἀντανάκλαση τῆς ἐσωτερικῆς διακοσμήσεως καί διαχέεται ἐκ τῶν ἔσω καί καθιστᾷ λαμπρή τήν ὄψη καί συμπεριφορά τοῦ ἱερέως. Ἡ σεμνοπρέπεια εἶναι «εἰκὼν τοῦ ἡθους καί ἐκφανσις τῆς ψυχικῆς διαθέσεως καί τῆς ἐσωτερικῆς σεμνότητος». (Ἁγ. Νεκταρίου, ὁ.π. σ. 142).

Ἴδού λοιπόν πιά πρέπει νά εἶναι ἡ συμπεριφορά τοῦ ἀληθοῦς καί γνησίου ἱερέως.

«Στάσις τοῦ σώματος εὐσχημος καί ἀξιοπρεπῆς μηδέν ἔχουσα τό ἐπιδεικτικόν, διάθεσις τοῦ προσώπου φυσική καί ἀνεπίπλαστος, ὄμμα ἀφελές σταθερόν καί ἀπερίεργον. Χειρονομίαι ἀπέριττοι καί ἡρεμοί, βάδισμα ὁμαλόν καί τακτικόν» (Ἁγ. Νεκταρίου, ὁ.π. σ. 143).

Ὁ ἱερός Φώτιος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, μέγας καί σοφός ποιμὴν καί διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας λέγει περὶ τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ ἱερέως:

«Καί βαδίσματος δέ πρέπει τῷ ἱερεῖ εὐταξίαν μήτε εἰς τό θηλυπρεπές καί ἔκλυτον ἀσχημονοῦντι τήν κίνησιν, μήτε εἰς τό ἀθρόον καί τεταραγμένον καί ἀνώμαλον ταύτην ἐκνευρίζοντι, καί ὅλως πᾶσα κίνησις τάξει κοσμεῖσθω. Δεῖ καί προσώπου διαθέσει καί κόμης ἀσκήσει καί περιβολῇ ἐσθῆτος κόσμιον ὀρᾶσθαι καί σεμνόν, μήτε εἰς τό βλακῶδες καί περίεργον ἐκφερόμενον, μήτε πάλιν παρὰ τό μέτριον πρὸς τό ἡμελημένον καθελκόμενον· ἐκάτερον γάρ ἀπρεπές καί εὐκαταφρόνητον καί ἱερατικῆς πολιτείας ἀλλότριον (Ἱεροῦ Φωτίου ἐπιστολή η΄).

Ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ὑπογραμμίζει, ὅτι οἱ ἱερουργοὶ τοῦ Θεοῦ πρέπει νά διάγουν ἀγίως καί νά εἶναι ὑποτύπωση εὐκοσμίας καί πάσης ἀρετῆς. «Χρὴ δὴ διαζῆν ἀγίως καί ὀρθοποδεῖν ἐν Ἐκκλησίᾳ τοὺς κεκλημένους εἰς ἱερωσύνην» (Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας τ. Ε΄, σ. 328).

Νά ζοῦν κατὰ τέτοιο τρόπο, ὥστε νά μή βλασφημεῖται τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ἡ συμπεριφορά τους πρὸς κάθε ἄνθρωπο νά

είναι κοσμία καί ἐποικοδομητική. Στήν κοσμιότητα ἐνυπάρχουν ὅλοι οἱ τρόποι τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς. Πρέπει νά ἐπαγρυπνεῖ ὁ ἱερεὺς στήν διατήρηση τῆς κοσμιότητός του, γιατί ἐγείρονται πάθη πού καταστρέφουν τόν χαρακτήρα τῆς ἱεροπρέπειας ὅπως ὁ θυμός, ἡ ὀργή, ἡ πολυλογία καί ἄλλα ἄτακτα συναισθήματα.

Ἐάν πρότυπό του εἶναι ὁ Χριστός καί οἱ ἅγιοι, ἡ συμπεριφορά του πρὸς ὅλους τούς συνεργάτες του, τούς συναδέλφους, τούς ἐνορίτες, τούς ἄρχοντες, τούς πολιτικούς, τούς παρεκτροπομένους, τούς αἰρετικούς, τούς ζηλωτές, τούς συντηρητικούς, τούς βλασφήμους, τούς κατηγορούς, τούς συκοφάντες, τούς ἀντιλέγοντες, τούς φίλους, τούς ἐχθρούς, τούς προϊσταμένους καί πρὸς πάντα ἄνθρωπο θά εἶναι ὅπως τοῦ ἰδίου τοῦ Χριστοῦ. Αὐτήν τὴν χριστομίμητη ζωὴ ἀναζητεῖ καί ἀπαιτεῖ ὁ λαὸς ἀπὸ τὸν Ἱερέα. Θέλει νά βλέπει τόν ποιμένα του νά στέκεται ψηλά, νά εἶναι μακριά ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου, νά εἶναι συνεχῆς καί ἀδιάκοπη μαρτυρία Χριστοῦ.

«Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ»

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ὀλίγον πρὸ τοῦ πάθους Του νουθετῶν καί ἐνισχύων τούς Μαθητές Του διεχώρισε τὴν θέση τους ἀπέναντι στὸν κόσμον λέγων: «ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ» (Ἰω. 15,19). Ὁ Απόστολος τοῦ Χριστοῦ ζεῖ μέσα στὸν κόσμον, ἀλλὰ δὲν ἀνήκει στὸν κόσμον, ἀνήκει σὲ ἕνα ἄλλο κόσμον, πού λέγεται Ἐκκλησία. Πᾶσα προσαρμογὴ του στό πνεῦμα τοῦ κόσμου εἶναι ἔκπτωση ἀπὸ τὸ ἦθος τῆς Ἐκκλησίας. Τό τοῦ Παύλου «γέγονα τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω» (Α' Κορινθ. 9,22), τό ὁποῖο ἐπικαλοῦνται μερικοί, γιὰ νά στηρίξουν τὴν πρὸς τὰ τοῦ κόσμου στροφὴ τῆς Ἱερωσύνης, ἔχει ἄλλο πνευματικώτερο καί βαθύτερο νόημα. Δηλώνει τὴν κένωση καί συγκατάβαση τοῦ Ἀποστόλου πρὸς τὸν μακρὰν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπο μέ σκοπὸ πάντοτε τὴν σωτηρία του.

Κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τῆς μοντέρνας ἱερατείας πού δυστυχῶς κατακτᾷ συνεχῶς ἔδαφος λόγῳ τῆς ἐκκοσμικεύσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μας βίου χάνουμε τὴν δύναμη καί τὴν αἴγλη τοῦ ἱερατικοῦ μας ἀξιώματος καί εἴμεθα ὡσάν ἐκείνους, διὰ

τούς οποίους λέγει στὸν Τιμόθεο ὁ Απόστολος Παῦλος: «ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνημένοι» (Β' Τιμοθ. 3,5).

Τὴν Ἱερωσύνη μας πού τόσο λασπώνεται καὶ ἀπαξιώνεται στὴ σημερινή κοινωνία, δέν χρειάζεται νά ἐκμοντερνίζουμε, ἀλλὰ νά ἀνανεώνουμε καὶ ἀνακαινίζουμε μέσα στό ἀνακαινιστικό πνεῦμα τῶν χαρισμάτων. Ὁ σημερινός κόσμος θέλει τὸν Ἱερέα στὴν Ἐκκλησία του ἀφοσιωμένο, λειτουργό τῶν Μυστηρίων, πατέρα παρακλήσεως καὶ διαγγελέα τῆς καινῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅποια δράση καὶ ὅποια κίνηση ἐντάσσεται μέσα σ' αὐτά τὰ πλαίσια δοξάζει τὸν Θεό καὶ σώζει τὸν ἄνθρωπο.

Ἰδιαίτερη ἀξία ἔχουν οἱ λόγοι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης:

«Ὁ Ἱερεὺς εἶναι ἔμψυχος εἰκὼν ... κοινωνοῦσα τῷ ἀρχετύπῳ καὶ τῆς ἀξίας καὶ τοῦ ὀνόματος» (Γρηγ. Νύσσης, περὶ κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου κεφ. Δ' P.G. 136, 38).

Ἡ παρουσία τοῦ Ἱερέως στὸν κόσμο δηλώνει καὶ πρέπει νά δηλώνει, ὅτι ὑπάρχει πυξίδα γιὰ σωστό προσανατολισμό. Ὅταν τὴν χρειασθεῖ ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει ποῦ καὶ πῶς πρέπει νά τὴν ἀναζητήσει. (Ἀρχιμ. Δημητρίου Ἀργυροῦ, Σχολάρχου τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Βελλᾶς, ἐγκόλπιον ὑποψηφίου Ἱεροσπουδαστοῦ καὶ ὑποψηφίου Κληρικοῦ, ἐν «Κλήσεως Ἐπουρανίου Μέτοχοι, Ἐγκόλπιον Ἱεροσπουδαστοῦ, Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 2004, σ. 33).

Ὁ σοφός Ὠριγένης λέγει, ὅτι ἐπιτυχημένος ποιμὴν εἶναι ὁ ποιμαίνόμενος, ἐκεῖνος πού ἔχει «ἔνδον» τὸν καλὸν ποιμένα, ὁ ὁποῖος ποιμαίνει τὴν ψυχὴ του. Μακάρι ὅλοι οἱ ποιμένες νά ἔχουμε στὴν ψυχὴ μας τὸν Καλὸν ποιμένα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Ἡ ἐμφάνιση καί ἡ συμπεριφορά τοῦ Ἱερέως ἀποτελεῖ βασικό στοιχεῖο τῆς προσωπικότητός του καί συμπληρώνει τήν ἀξία τῆς Ἱερατικῆς του διακονίας. Τό τίμιο ρᾶσο ἔχει ἱστορική καί ἐθνική σημασία καί ἐκφράζει τήν καθημερινή σταύρωση τοῦ κληρικοῦ ὑπέρ Χριστοῦ.
2. Ἡ ξεχωριστή ἀμφίεση τοῦ Ἱερέως ἔχει τήν ἀρχή της στόν Ε' αἰῶνα καί προσδιορίζεται μέ ἀποφάσεις τοπικῶν καί Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Αὕτη τήν ἱερατική ἐνδυμασία, πού προσδίδει χαρακτήρα ἱερότητος, πρέπει νά φέρει μέ τιμή ὁ Ἱερεύς, διότι ἔχει ἱστορία καί εὐλογία.
3. Δέν εἶναι μόνο ἡ ἐνδυμασία τῶν κληρικῶν, πού δέν πρέπει νά εἶναι «ἀνοίκειος». Τά μαλλιά καί τά γένια ἐπίσης πρέπει νά εἶναι ἀνεπιτήδευτα. Κατά μίμησιν Χριστοῦ καί τῶν Ἁγίων οἱ Ἱερεῖς ὡς δεῖγμα ἀφιερώσεως ἀφήνουν τά γένια καί τά μαλλιά τους.
4. Τό κούρεμα δέν ἀπαγορεύεται, ἀλλά δέν συμφέρει διότι ὑπάρχουν πιστοί μέ ἀσθενῆ συνείδηση. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ εὐπρέπεια καί ἡ ἱερότητα πρέπει νά διακρίνει τόν Ἱερέα. Ἡ προκλητική ἐνδυμασία καί ὁ προκλητικός καλλωπισμός δέν καταξιώνουν, ἀλλά μειώνουν τό κῦρος τοῦ Ἱερέως στούς πιστούς.
5. Ἡ ἀπλούστευση ἢ καί ἡ ἀποβολή τῆς ἐνδυμασίας κατά περιπτώσεις καί κάτω ἀπό εἰδικές συνθήκες εἶναι ἐπιτρεπτή. Ἡ ἀδικαιολόγητος ἀποβολή τῆς ἐνδυμασίας, ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία δέν τό ἐπιτρέπει, εἶναι συσχηματισμός καί λιποταξία. Ἄς μιμού-

μεθα τούς παλαιούς αγίους Ἱερεῖς, οἱ ὅποιοι οὐδέποτε ἀπέβαλαν τό Ἱερατικό ἔνδυμα, οὔτε στίς ἀγροτικές ἐργασίες, οὔτε μέσα στό σπίτι τους.

6. Ἡ ἱεροπρέπεια γιά τόν Ἱερέα εἶναι ἀληθής στολισμός, πού τόν κάνει σέ ὅλους σεβαστό. Τό κοσμικό πνεῦμα εἶναι ἐνάντιο στό ἦθος τοῦ γνησίου Ἱερέως. Πᾶσα προσαρμογή στό πνεῦμα τοῦ κόσμου εἶναι ἔκπτωση ἀπό τό ἦθος τῆς Ἐκκλησίας.
7. Περισσότερο ἀπό τήν ἐξωτερική εὐπρέπεια τοῦ Ἱερέως ἔχει ἀξία τό ἐσωτερικό ἔνδυμα καί ἡ ψυχική εὐπρέπεία του. Καί ἡ ἐξωτερική του ὁμως ἐμφάνιση πρέπει νά εἶναι κόσμια, ὥστε νά ἀναπαύει τίς συνειδήσεις τῶν πιστῶν, καί νά ἀποβαίνει ἡ αἰσθητή καί ζῶσα εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ.
8. Ὁ Ἱερεύς πρέπει νά ἐπαγρυπνεῖ στήν διατήρηση τῆς κοσμιότητος του καί νά ἔχει πρότυπο τόν Χριστό, τοῦ ὁποίου τά ἴχνη νά ἀκολουθεῖ πιστά. Αὐτή τήν χριστομίμητη ζωή ἀναζητεῖ καί ἀπαιτεῖ ὁ λαός ἀπό τόν Ἱερέα. Θέλει νά τόν βλέπει νά στέκεται ψηλά καί νά εἶναι ἀδιάκοπη μαρτυρία Χριστοῦ.